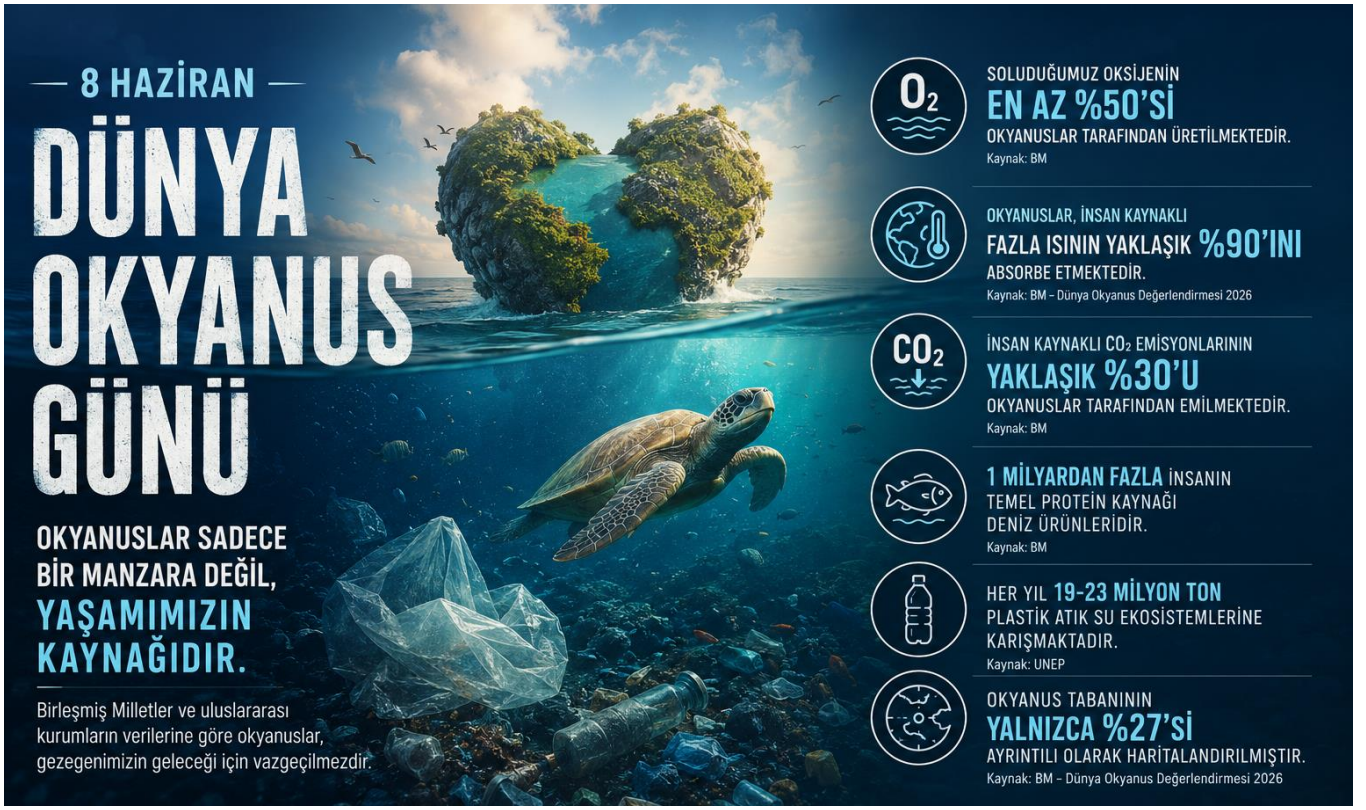

Mavi Gezegenimizi Korumak Geleceğimizi Korumaktır

Her yıl 8 Haziran'da kutlanan **Dünya Okyanus Günü**, okyanusların insanlık ve tüm yaşam için taşıdığı hayati önemi hatırlatmak ve karşı karşıya oldukları çevresel tehditlere dikkat çekmek amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen küresel bir farkındalık günüdür.

Dünya uzaydan bakıldığında “Mavi Gezegen” olarak görünür. Bunun nedeni, gezegenimizin yüzeyinin yüzde 70'inden fazlasının okyanuslarla kaplı olmasıdır. Ancak okyanuslar yalnızca büyük su kütleleri değildir; yaşamın devamlılığını sağlayan en kritik doğal sistemlerden biridir. Birleşmiş Milletler verilerine göre okyanuslar, soluduğumuz oksijenin en az yüzde 50'sini üretmekte, insan faaliyetleri sonucu oluşan karbondioksitin yaklaşık yüzde 30'unu emmekte ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için oluşan fazla ısının yaklaşık yüzde 90'ını bünyesinde depolamaktadır.

Okyanuslar Olmadan Yaşam Mümkün Değil

Bugün dünya üzerinde 1 milyardan fazla insan temel protein kaynağı olarak deniz ürünlerine bağımlıdır. Okyanuslar aynı zamanda dünyanın en büyük biyolojik çeşitlilik alanını oluşturmakta ve milyonlarca canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletler, 2030 yılına kadar okyanus temelli sektörlerde yaklaşık 40 milyon kişinin istihdam edileceğini öngörmektedir.

Bu veriler, okyanusların yalnızca çevresel değil aynı zamanda ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğin de temel taşı olduğunu göstermektedir.

Alarm Veren Göstergeler

Ne yazık ki son yıllarda yayımlanan bilimsel raporlar okyanusların ciddi baskı altında olduğunu ortaya koymaktadır.

Birleşmiş Milletler tarafından 2026 yılında yayımlanan Dünya Okyanus Değerlendirmesi raporuna göre deniz seviyesindeki yükselme hızı son on yılda iki katına çıkmıştır. 2015 öncesinde yılda yaklaşık 2 mm olan yükselme hızı, 2023 yılında 4,3 mm'ye ulaşmıştır. Aynı rapor, 1955 yılından bu yana okyanuslarda biriken ısının yüzde 16'sının yalnızca 2018 sonrasında gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

Daha da çarpıcı olan ise insanlığın okyanusların derinlikleri hakkında hâlâ çok az bilgiye sahip olmasıdır. Günümüzde okyanus tabanının yalnızca yüzde 27'si ayrıntılı olarak haritalandırılabilmiştir. Geri kalan büyük bölüm hâlâ keşfedilmeyi beklemektedir.

Plastik Kirliliği: Görünmeyen Tehlike

Okyanusların karşı karşıya olduğu en büyük sorunlardan biri plastik kirliliğidir.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) verilerine göre her yıl 19 ila 23 milyon ton plastik atık nehirler, göller ve denizler aracılığıyla su ekosistemlerine karışmaktadır. Bu miktar, her gün yaklaşık 2.000 çöp kamyonunun plastik yükünü doğaya boşaltmasına eşdeğerdir.

Bugün okyanuslarda birikmiş plastik miktarının 75 ila 199 milyon ton arasında olduğu tahmin edilmektedir. Mevcut eğilimler devam ettiği takdirde su ekosistemlerine karışan plastik miktarının 2040 yılına kadar üç katına çıkabileceği öngörülmektedir.

Mikroplastikler artık yalnızca deniz canlılarında değil, içme sularında, havada ve hatta insan vücudunda dahi tespit edilmektedir. Bu durum, okyanus kirliliğinin yalnızca çevresel değil aynı zamanda halk sağlığı açısından da küresel bir sorun haline geldiğini göstermektedir.

Okyanusları Korumak İklimi Korumaktır

İklim değişikliğiyle mücadelede okyanuslar en büyük doğal müttefikimizdir. Ancak artan sıcaklıklar, asitlenme, aşırı avlanma, habitat kayıpları ve kirlilik nedeniyle bu kritik ekosistemler her geçen gün daha fazla zarar görmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres'in ifade ettiği gibi, "Okyanusları sınırsız bir kaynak gibi görmeye devam edemeyiz." Günümüzde bilim insanları, okyanusların korunmasının iklim hedeflerine ulaşmak, biyolojik çeşitliliği korumak ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için vazgeçilmez olduğunu vurgulamaktadır.

Maltepe Üniversitesi Olarak Sorumluluğumuz

Sürdürülebilir bir gelecek yalnızca karasal ekosistemlerin değil, gezegenimizin mavi kalbi olan okyanusların da korunmasını gerektirmektedir. Üniversiteler; bilimsel araştırma, eğitim, farkındalık çalışmaları ve gençlerin katılımını destekleyen projeler aracılığıyla bu dönüşümde önemli bir role sahiptir.

8 Haziran Dünya Okyanus Günü vesilesiyle, bireysel ve kurumsal düzeyde plastik tüketiminin azaltılması, atıkların kaynağında ayrıştırılması, sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarının benimsenmesi ve deniz ekosistemlerinin korunmasına yönelik çalışmalara destek verilmesi büyük önem taşımaktadır.

Unutmayalım ki; koruduğumuz her deniz, geleceğe bıraktığımız bir nefestir.

Maltepe Üniversitesi Sürdürülebilirlik Ofisi